

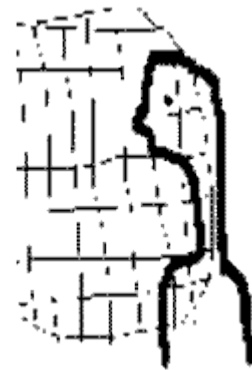
VNÍMANIE A ZAPAMÄTANIE

RUDOLF STEINER

GA 165

2. januára 1916, Dornach

Predstavme si ľudské éterické telo tak, ako je spojené s fyzickým telom. Načrtneme to takto: znázorníme to úplne schematicky a načrtneme fyzické telo ako akúsi kôru éterického tela, aj keď treba pochopiť, že v skutočnosti preniká celým ľudským éterickým telom, s výnimkou najvonkajšej časti tela.

to druhé. Toto nech je potom éterické a fyzické telo a tam, ako sa rozumie, im patrí v celom systéme človeka, jeho astrálne telo a ego. Pripomeňme si teraz, že éterické telo človeka prirodzene pozostáva z rôznych druhov éteru, ktoré sme sa naučili rozlišovať.

Rozoznávame, že pozostávajú z:

teplo-vonkajší éter,

svetlo-éter,

chemický-éter [ktorým sa komunikuje hudba sfér]

a život-éter.

Obráťme svoju pozornosť na svetelný éter. Je pravda, že celé éterické telo pozostáva z vnútornej zmesi – vnútorne organizovanej zmesi štyroch druhov éteru, ale dnes budeme uvažovať len o tej časti éterického tela, ktorá je svetlo-éter; a aby sme upriamili našu pozornosť na tú časť éterického tela, ktorú nazývame svetelný éter, načrtli sme to vyššie.

Teraz som často hovoril, že človek skutočne získava vedomie vecí len tým, že je skutočne v nich so svojím egom a bytosťou duše. Je

to vo dne, keď sme bdeli, že astrálne telo a ego sú vo fyzickom a éterickom tele; možno pridať, pokiaľ ide o tú ich časť, ktorá nie je vo veciach. Keď to vezmeme do úvahy, hovoríme, že máme zmyslové vnemy. Príčinou toho je, že ľudské ego a astrálne telo najprv dostanú zjavenie vecí a toto zjavenie, ktoré zostáva nevedomé, sa potom odráža na zmyslových nástrojoch a ich nervových rozšíreniach vo fyzickom tele. Toto bolo často vysvetlené.

Dnes sa budeme pýtať: Ako vzniká pamäť? Ako to, že si pamätáme veľa vecí, predmetov a skúseností, ktorými sme prešli? Ako sa to stalo, že máme pamäť?

Vezmite si tento prípad. Dnes stretávame muža, ktorého sme prvýkrát videli pred piatimi dňami. Pamätáme si, že sme ho videli pred piatimi dňami, že sme s ním hovorili, že nám povedal svoje meno. Hovoríme: spoznávame tohto muža. Čo sa v nás skutočne odohráva, keď si takto spomíname na človeka a na naše niekdajšie stretnutie s ním?

Toto sa deje; prvá vec, ktorú musíme vziať do úvahy, je to, že keď sme toho muža stretli pred piatimi dňami, naše éterické telo zažilo určité pohyby. Je to svetelná časť éterického tela, o ktorej teraz uvažujeme; samozrejme, aj ostatné členy éterického tela – tepelná, chemická a životná časť tiež vibrujú v sympatii, ale je to svetelná časť, o ktorej dnes uvažujeme; Preto o ňom budem hovoriť ako o svetelnom tele. Naše éterické telo teda zažilo určité pohyby, pretože myšlienky vyvolané mužom, ktorého sme stretli, sa zjavili v našom svetelnom tele ako pohyby – ako vnútorné svetelné pohyby; takže okrem toho, že sme vnímali človeka svojimi zmyslami, dostávali sme dojmy [nekomunikované zmyslami], ktoré viedli k pohybom v našom svetelnom tele. Celý výsledok nášho stretnutia s mužom teda spočíval v tom, že naše svetelné telo zažívalo všetky druhy pohybov. Predstavte si to živo pre seba. Kým ste stáli pred mužom a hovorili ste s ním, vaše éterické svetelné telo bolo v neustálom pohybe. To, čo ste mu

povedali, čo ste o ňom cítili a čo ste si o ňom mysleli, je všetko odhalené v pohyboch vášho svetelného tela. Keď po niekoľkých dňoch opäť uvidíte tohto muža, nový pohľad na neho rozhybe vašu dušu a tento pohyb spôsobí, že vaše éterické telo, čisto kvôli svojim zákonom kontinuity, reprodukuje pohyby, ktoré zažilo pred piatimi dňami, keď ste sa stretli. muž a vymenili si s ním myšlienky. Veľmi dobre, po piatich dňoch opäť stretávame tohto muža. Éterické svetelné telo, rozhybané týmto stretnutím, zažije opäť tie isté pohyby ako pri prvom stretnutí; a pretože človek je vždy s časťou svojho astrálneho tela a ega vo vonkajšom étere, cíti pohyby, ktoré rozhybu vonkajší éter, a tak si vďaka jeho zákonu kontinuity [alebo pretrvávania] opäť uvedomuje, čo predtým zažil. Naozaj si musíme predstaviť, že počas bdelého stavu sme obaja so svojím egom a astrálnym telom vo vonkajšom svetelnom étere; spánok pozostáva len z tej časti astrálneho tela a ega, ktorá sa počas dňa, keď sme bdelí, nachádza vo fyzickom a éterickom tele, a tiež sa sťahuje do vonkajšieho éteru.

Spomienka je toto: vnímanie z vonkajšieho éteru vnútorných éterických pohybov; vnímanie pohybov vo vnútornom svetelnom tele z vonkajšieho svetelného éteru: teda zapamätať si.

Predpokladajme napríklad, že vidíte, ako sa dvaja muži stretli. Možno jeden iba vidí tvár toho druhého, ale kvôli tomu vznikajú v jeho éterickom tele určité pohyby. Potom ide svojou cestou. Éterické telo si zachováva tendenciu opakovať tieto pohyby, ak je k tomu pohnuté. O päť dní neskôr sa títo dvaja muži opäť stretli. Vnímajú jeden druhého, toho, ktorého svetelné telo sa hýbe, aby robilo rovnaké pohyby, aké robilo, keď predtým videl tvár toho druhého. To sa prejavuje v jeho vedomí, keď hovorí: Túto tvár som už videl. To znamená: vedomie vníma vnútorné pohyby svetelného éteru zo svetelného éteru. Toto je spomienka čisto ako akt vnímania. Môžeme povedať: vo vonkajšom svetle človek vníma pohyby prebiehajúce vo vnútornom svetelnom tele. Ale nevidíme ich ako ľahké pohyby. Prečo ich takto nevidíme

v bežnom živote? Nevidíme ich ako svetelné pohyby, pretože toto svetlo-éterové telo je usadené vo fyzickom tele, a preto pohyby svetelného-éteru narážajú všade na fyzické telo. Prostredníctvom týchto dopadov sa svetelné pohyby éterického tela premieňajú na pamäťové obrázky. Tieto svetelné pohyby nie sú postrehnuteľné, uvedomujeme si ich len prostredníctvom toho, čo nám pamäť predkladá prostredníctvom kontaktu s fyzickým telom.

Keď tam fyzické telo nie je, teda keď telo prešlo bránami smrti, ego a astrálne telo sú prirodzene najskôr oveľa intenzívnejšie vo vonkajšom étere, až po niekoľkých dňoch vonkajší éter opustia. Vnútorňý svetelný éter už potom nie je rozhábaný nárazmi na fyzické telo k počatiam, ktoré sú možné len vo fyzickom tele. Preto mŕtvi vidia všetko, čo zažili, čo éterické telo, teraz oslobodené od fyzického tela a už ním neobmedzované, odhadzuje a necháva pred sebou prejsť. Počas prvých dní po smrti človek vidí, že pred ním všetko prechádza; pretože éterický má tendenciu neustále opakovať a reprodukovat' zo svojho vnútra všetky tie pohyby, ktoré v ňom kedysi vyvolali zážitky fyzického tela. Celý život človeka prechádza pred ním, uvedený do pohybu vibráciami éterického tela. Je videný premietaný ako mohutný obraz – možno povedať, že všetky éterické pohyby odrážajú, ako v panoráme, život, ktorý práve prešiel na Zemi.

Ak by nám bolo vždy možné tak ovládať fyzické telo, ako by sme sa od neho mohli stať tak nezávislými – nenechať sa ním rušiť – že by sa oslobodilo aj éterické telo, ako sa to dá dosiahnuť určitými meditáciami spojenými s opísaným procesom. v mojej knihe „Poznanie vyšších svetov“ by sa mohlo stať, že aj v živote by sme mohli vidieť nie výsledky pamäti – nie to, čo vzniká vplyvom éterického tela na fyzické telo, ale skutočné kolísanie a pohyby tela samotného éterického tela. Vtedy by sme mali byť vo vonkajšom éteri a pozerať sa na pohyby nášho svetelného tela.

Prečo to nedokážeme v bežnom živote? Prečo sa v bežnom živote stáva, že keď slečna A stretne napríklad pána B a spozná

ho; pamätá si ho – to znamená, že si vybavuje jeho spomienkový obraz, ale za bežných okolností, nechávajúc jasnozrivosť mimo otázky, nevidí, čo by inak mohla: vnútorné pohyby jej éterického tela, ktoré by jej dali vnútorný pocit. skúsenosť: 'Takto bolo moje éterické telo vždy pohnuté pri stretnutí s pánom B.' Svetlo by potom vnímalo svetlo, to znamená, že vonkajší svet by vnímal to vnútorné – pretože astrálne telo a ego slečny A by vnímalo tendenciu k neustálemu pohybu jej vlastného svetelného tela a vedelo by ich interpretovať tak, že : 'Toto sú pohyby, ktoré moje svetelné telo vždy zažije, keď stretnem pána B.' Potom by nastal jav, že prebývaním v éteri – čo je to, čo vždy robíme s veľkou časťou nášho ega a astrálneho tela – prebývaním v éteri, vnímaním tkania a prúdenia v étere svetla, vidieť naše vlastné malé organizované éterické telo s jeho pohybmi. Svetlo vnímame svetlom, svetlom, ktorým sme my sami. Prečo sa to nedá urobiť v bežnom živote? Prečo ako prvé vnímame výsledky vplyvov éterického tela na fyzické telo?

Je to preto, že Ahriman a Lucifer sú spätí s pozemským svetom, pretože Ahriman tak pevne pripútal fyzické telo k celej bytosti človeka, že éterické telo sa nemôže ľahko oslobodiť; pretože tak husto stlačil fyzické telo do éterického tela; a pretože duchovia, ktorí slúžia Ahrimanovi, sú vždy prítomní, dochádza k tomu, že keď je človek vo svetle, jeho svetelné telo s jeho pohybmi je zatemnené, takže ich nemôže vidieť. Démoni neustále udržiavajú svetelné telo človeka v temnote. Je to preto, že organizáciu fyzického tela a éterického tela prináša Ahriman. Môžeme teda povedať [a túto vetu napíšem na tabuľu, pretože je veľmi dôležitá]:

"Keď je ľudská duša zo svetla a zo svetla schopná pozorovať to, čo sa deje v jej vlastnom svetelnom tele, oslobodila sa od ahrimanských síl, ktoré inak zatemňujú to, čo sa v nej deje."

Čo môže duša, ktorá túži dosiahnuť tak dlho a za čo sa modliť? Môže tak osloviť určité sily, ktoré sú v duchovnom svete a ktoré uznáva.

„Ó, vy Sily v duchovnom svete, dovoľte, aby som vo svojom fyzickom tele bol vedomý vo svete Svetla, dovoľte mi byť vo Svetle, aby som vnímal svoje vlastné svetelné telo, a nech nie je sila ahrimanských síl. príliš silné pre mňa, aby mi bránilo vidieť, čo sa deje v mojom svetelnom tele.“

Ešte raz zopakujem, čo by mohla povedať duša, ktorá tieto sily do určitej miery pozná v duchovnom svete, v túžbe, v istom druhu modlitby:

„Ó, vy Sily, dovoľte mi vedome, vo svetle, z vonka a svetlom vidieť udalosti v mojom vlastnom svetelnom tele; oslabiť a odobrať moc ahrimanským silám, ktoré ich zatemňujú. Dovoľte mi vedome vnímať svetlom svoje vlastné svetlo a odstrániť silu, ktorá mi bráni vidieť svetlo zo svetla a zo svetla.“

To, čo som vám práve zopakoval, nie je len vymyslená modlitba, ale Kristus naučil modliť sa tých, ktorí Ho boli schopní pochopiť po tom, čo prešiel tajomstvom Golgoty, v tom čase, keď ešte stále zotrval medzi svojimi najväčšími. dôverných učeníkov.

Toto patrilo k pochopeniu, ku gnostickému pochopeniu, ktoré mohli v tom čase ešte vyvolať takí Kristovi učeníci a ktoré, ako som vám vysvetlil, zmizlo približne v čase, v ktorom sa odohralo tajomstvo Golgoty.

Tie duše, ktoré boli tak dôverne spojené s Kristom, mohli pozdvihnúť svoje oči k tejto sile – kto pre nich bol Kristus – a

modliť sa k Nemu, aby im bolo možné prostredníctvom svetla vnímať svoju vlastnú svetelnú esenciu; Pros Ho, aby obmedzil protichodné Sily ahrimanskej povahy, aby ich zrak nebol zatemnený a zatemnený a aby mohli vidieť svetelné pohyby svojho svetelného tela. Tieto veci sa naučili dôverní učeníci Ježiša Krista v čase, ktorý som uviedol. Boli si dobre vedomí toho, ako všetko, čo som spomenul, boli spôsobené, a boli poučení o všetkých týchto záležitostiach v čase, keď sa s nimi Kristus stýkal po tajomstve na Golgote.

Medzi fragmentmi, ktoré zostali zo starovekej gnostickej múdrosti, som spomenul písmo Pistis-Sophia. Teraz vám prečítam úryvok z nej takto:

'Budem ťa oslavovať, ó, Svetlo, lebo túžim prísť k tebe.'

'Budem Ťa velebíť, lebo si môj Spasiteľ.'

Nenechávaj ma v chaose (keď som stiahnutý z fyzického tela). Nenechaj ma v chaose, ó Svetlo neba, lebo si to Ty, koho som oslávil.'

'Ty si ma obdaril svojím Svetlom a zachránil si ma; Viedol si ma k horným Bohom Chaosu (vedome, keď som mimo fyzického tela). Nech sú teraz vyhnaní potomkovia zla (z Ahrimana, ale Ahriman tam nie je napísané), ktorí ma nasledujú, a nech sa potopia medzi nižších Bohov Chaosu; a nech sa nepribližujú k horným bohom, aby ma videli. Nech ich zahalí veľká tma a nech nad nimi príde čierna tma; a nedovoľ im, aby ma videli vo Svetle Tvojej sily, ktoré si mi poslal, aby si ma zachránil, aby už nado mnou nemali moc. Odhodlanie, ktoré urobili, vziať mi silu, nech nenadobudne účinnosť, ani nech mi nehovoria, aby som mi vzal svoje svetlo. Berte radšej ich ako moje. Túžili odobrať všetko moje svetlo a neboli schopní to urobiť, pretože Tvoja Svetelná sila bola so mnou. Pretože sa bez tvojho

príkazu rozhodli odobrať moje svetlo, nedovolil si im ho vziať. Pretože som uveril vo Svetlo, nebudem sa báť. Svetlo je môj Spasiteľ, nebudem sa báť.“

Keď sa bojíme, musíme myslieť na Ahrimana, ako sme ho videli v jednej z Mysterijných hier.

Pozrite sa na tento fragment Pistis-Sophia. Nezdá sa, že by to bolo uložené zámerne, aby sme mohli hovoriť takto: Hľa, odporcovia novej duchovnej vedy. Nehovorí táto nová duchovná veda: že svetlom možno vidieť svetelné pohyby svetelného tela, keď tomu nebránia protichodní ahrimanskí démoni. Bol raz čas, keď sa to už vedelo; a Pistis-Sophia predstavuje fyzický dôkaz tej doby. Lebo to, čo som vám prečítal, nehovorí o ničom inom, ako o sile, ktorú som vám vyložil z činnosti svetelného tela a pobytu duše v tomto svetelnom tele. Nie je možné pochopiť tento fragment Pistis-Sophia, pokiaľ nerozumiete tomu, čo som vám práve vysvetlil. Preto tí, ktorí sa stretnú s týmto písmom Pistis-Sophia a pokúsia sa ho prečítať, musia sami sebe priznať, že mu vôbec nerozumejú. Nie sú dostatočne pokorní, aby to dokázali. Toto je však niečo, čo musíme mať – túto pokoru, túto veľkú skromnosť, pokiaľ ide o veci v nej obsiahnuté, aby sme sa cítili nútení povedať si:

„Tu je úryvok z Pistis-Sophie, ktorý hovorí: „Budem ťa velebiť, ó Svetlo! lebo sa chcem priblížiť k Tebe. Budem Ťa velebiť, ó, Svetlo, lebo si môj Spasiteľ.“ Keď to čítam takto, nerozumiem tomu“ – ale človek musí mať takú pokoru, takú skromnosť, že nebude chcieť tomu rozumieť, kým v sebe nevyvolá možnosť porozumieť tomu. Presne v našej dobe sa takáto pokora len ťažko nájde.

Prieskumníci, ktorí objavia takéto spisy medzi ruinami a troskami, sú často najmenej obdarení touto skromnosťou. Bud' vysvetlia to, čo nájdu, tým najtriviálnejším spôsobom, keď hovoria: 'Svetlo, o ktorom sa tu hovorí, je hmlistá koncepcia, ktorú treba brať

alegoricky.' Alebo inak hovoria: „Tí, ktorí to napísali už dávno, boli v detskom štádiu ľudského vývoja; odvtedy sme urobili obrovský pokrok! [Spomínate si, čo som o tom včera povedal] Naozaj sme urobili taký úžasný pokrok, že je pre nás ľahké si uvedomiť, že títo naši predkovia so všetkou múdrosťou boli len v detskom štádiu.“ V dnešnej dobe nejde ani tak o to, že by sme nevedeli pochopiť, ale predovšetkým o to, že nemôžeme tak ľahko prísť k určitému postoju duše, ktorý je potrebný, ak sa má skutočne dosiahnuť duchovné poznanie.

Tento postoj duše je ten, ktorý existoval v mystériách a spočíval v tom, že človek v sebe vypestoval pocit, že nie je možné, aby bola vec pochopená bez toho, aby sme na to najprv pripravili dušu – bez toho, aby sme sa sami pripravili na jej pochopenie. . V našej dobe je oveľa rozšírenejší postoj duše, že šikovný človek [a podľa jeho vlastného názoru je dnes každý dospelý človek veľmi šikovný], že šikovný človek si môže vytvoriť názor na akúkoľvek vec. Ale svet je hlboký; a všetko, čo súvisí so skrytými vecami sveta, je tiež hlboké. Kvôli tejto viere vo vlastnú chytrnosť, ktorú má dnes každý dospelý človek, jednoducho ignoruje najhlbšie problémy sveta; a keď sa o týchto tajomstvách hovorí alebo sa o nich píše, zaobchádza sa s nimi s opovrhnutím, sú odhodené nabok do najtemnejšieho kúta a označené ako fanatizmus a povery, alebo ešte horšie.

Je potrebné jasne vidieť tieto skutočnosti, pretože je veľmi dôležité rozpoznať, ako v súčasnosti tí, ktorí nechcú pochopiť, šíria posmech a výsmech na všetko, čo môže dosiahnuť iba duša, ktorá sa najprv pripravila s miernosťou a pokorou. – s miernosťou a pokorou, pokiaľ ide o poznanie. Nie je to len poznanie duchovných právd, ktoré je v našej dobe primárne nedostačujúce, ale skôr taký postoj duše, ktorý ukazuje skutočnú snahu o poznanie.

Svet však už vie, že existuje niekoľko mužov – ktorých bude čoraz viac –, ktorí to veľmi jasne uznávajú a pozorne a so záujmom si

všímajú, že v tom je hlavná hybná sila skutočného pokroku. Najprv treba vedieť, čo sa musí stať, a jasne a bez ilúzií uznať, že tí, ktorí už všetko skutočné úsilie po poznaní zahalili posmechom a výsmechom, sa budú snažiť zasahovať do všetkého, čo ešte musí vstúpiť do duchovného vývoja ľudstva. Teraz sa snaží naplniť ľudstvo od detstva materialistickými myšlienkami. Tento materialistický výcvik vládne dokonca aj nežným dušiam vašich detí; sú im vnútené materialistické školy, ktoré ani nie obsahom vyučovania, ako celou svojou povahou, naplňajú detské duše materializmom.

V súlade s ilúziou doby ľudia túto nadvládu zahaľujú slovami: Toto si vyžaduje vek slobody a slobody! To, čo ľudia v dobe materializmu nazývajú slobodou, je pravým opakom všetkej slobody; ale veci sú tak usporiadané, že si to ľudia takmer nevšimnú. Tí, ktorí majú nejaký prehľad o tom, ako sa veci majú, nerobia nič iné, len bojujú s týmto otroctvom tým, čo musí byť zakázané, iní zase vrhajú ovčie oči na tých, ktorí sú pri moci a chytia do svojich rúk všetko, čo by malo byť také voľné ako kvety, ktoré rastú v polia.

Je nevyhnutné, aby sme mali skutočne dobrý postoj mysle, ktorý môže pochádzať iba z duchovnej vedy. Predovšetkým je nám jasné, že to, čo by sa malo vstěpovať do ľudskej duše počas útleho detstva, nemožno nájsť na ceste, ktorou sa riadia myšlienkové metódy dnešného vonkajšieho materializmu. Nesmieme sa nechať oklamať slovami, to musíme pochopiť. Ďalej je potrebné, aby sme sa oslobodili od celej „aury“ predsudkov, s ktorými sa stretávame všade; že by sme mali skutočne cítiť v sebe tú pozornosť mysle, ktorá pramení z duchovnej vedy a často sa pýtať sami seba, čo je v našej duši z celej podstaty duchovnej vedy a čo tam možno nájsť len preto, že sme prijali tie myšlienkové sily, ktoré prevládajú v svet dnes?

Možno ešte v našom veku nemôžeme urobiť nič, aby sme zastavili priebeh neslobodného materialistického tónu dňa. Ale aspoň sa

musíme naučiť cítiť to ako otroctvo. Tu je to, že treba začať. Nesmieme sa nechať uniesť ilúziou. Ak totiž svet postúpi vo svojom vývoji podľa želaní tohto materialistického impulzu, postupne vstúpime do evolúcie, v ktorej nielenže bude komukoľvek zakázané robiť čokoľvek pre zdravie ľudstva, pokiaľ nemá osvedčenie, ale nikomu to nebude dovolené. povedať slovo o vede akéhokoľvek druhu, okrem toho, kto zložil sľub, že bude hovoriť len o veciach, ktoré sú patentované s puncom materialistického poriadku myslenia. V súčasnosti sa obmedzenie zakázaných vecí veľmi nepociťuje. Prichádza však čas, keď bude zakázané každé úsilie o uzdravenie ľudstva, ktoré nie je označené a certifikované, a bude zakázané každé slovo, ktoré je povedané inak ako vo forme patentovanej a garantovanej materialistickými mocnosťami.

Ak ľudia nebudú vnímať celý priebeh toho, čo sa deje, vstúpia naplno do tejto budúcej „slobody“. Bude to spočívať vo vyhlásených zákonoch zakazujúcich ľuďom učiť inak, ako sa vyučuje na uznávanej škole. Zakázané bude všetko, čo čo najvzdialenejšie pripomína to, čo sa tu medzi nami deje. Pretože ľudia nevidia, ako smeruje evolúcia, neuvedomujú si to.

Je pravda, že v dnešnej dobe sa dá urobiť veľmi málo; ale v našich myšlienkach musíme začať tým, že si uvedomíme trend udalostí – kdekoľvek môžeme, musíme začať. Bez ohľadu na to, ako sa takéto poznámky prijímajú, v tomto zlomovom bode roka som ich musel vyjadriť; lebo sviatok Nového roka je akýmsi znakom, ktorý označuje vývoj času vo všeobecnosti; a v tejto sezóne si môžeme najlepšie uvedomiť, čo je obsiahnuté v čase, ktorý beží. Nedá sa vám dostatočne, ani príliš často všimnúť, aký je dnes človek závislý na názoroch, ktoré sa okolo neho krútia – o čo viac sa víria, najmä keď sú v novinách permanentné špinavým tlačiarenským atramentom a tento tlačiarenský atrament má nekonečne aktívne magické sily, pokiaľ ide o všetko, čomu veria ľudia na celom svete. Je zaujímavé všimnúť si, čo sa deje, keď títo

páni nie sú medzi sebou celkom jednotní. Potom sa stane to, čo premôže všetky mysliace duše, veci, ktoré tento čierny tlačiarenský atrament vyvolal, a ktoré dnes pôsobia strašlivou mágiou v masách ľudstva. Prirodzene sa vždy nájdú takí, ktorí veria tomu, čo hovorí jeden papier, a iní zase, ktorí považujú to, čo je napísané na druhom papieri, za nevyvrátiteľné. Sú medzi sebou rozdelení. Je teda ľahké zistiť, kde by mala byť skutočná chyba a vina. Sám k tejto téme veľa nepoviem. Môžete si prečítať v Dr. Ed. Engelova kniha o „Psychológii čitateľov novín“: čo k tejto veci hovorí. On hovorí,

„Čitateľ novín je veľmi zmätený človek. Jeho nespočetné cenné vlastnosti sa strácajú za dvoma: Všetkým verí a na všetko zabúda. Na týchto dvoch základných vlastnostiach, ktorými disponujú všetci čitatelia novín, je založené tajomstvo dennej tlače tak, ako existuje dnes. Väčšina ľudí číta iba jeden list a verí tomu, čo tam vidí. Ich predstavy o večernom svete sú výtvorom toho, čo čítajú ráno. Keď sa stretnú s inými ľuďmi, ktorí čítali iné noviny a vyjadrili svoje názory, považujú ich za šialených alebo paradoxných. Redaktori novín dokonale rozumejú duši svojich čitateľov, s nežnou starostlivosťou sa starajú o presvedčenie svojich čitateľov. Noviny nikdy neprinesú mase svojich čitateľov dôkaz o tom, čo majú komunikovať; Dokonca aj v nie zriedkavom prípade falošnej prezentácie faktov, ktorá viedla k zverejneniu niečoho úplne hlúpeho, sa bránia a skrývajú sa za neomylnosť svojho príspevku. Tí sú, samozrejme, povinní zverejniť pravdu o niekoľko dní neskôr. Druhá vlastnosť ich čitateľov, zabudlivosť, je potom užitočná!“

Keď sa zamyslíme nad tým, akú moc majú noviny v 19. storočí a aký veľký podiel mala viera v ne na úpadok našej kultúry, je dosť načas, aby sa vám celý úbohý biznis dal jasne najavo. Čo človeka často deprimuje, je, že spôsob komunikácie, ktorý sme si zvolili a ktorý by mal byť veľmi odlišný, musí byť zachovaný tlačou. V skutočnosti to nemôže byť inak, pretože je tam prítomná čierna

mágia a biela mágia musí samozrejme počítať s touto čiernou mágiou, ktorá sa prejavuje v tlačovinách. Musíme mať knihy a prednášky, ale mali by sme si byť vedomí skutočnosti, že treba dbať na to, aby veci, ktoré sú teraz zverené do tlače, neboli odhodené do zahraničia vo svete rovnakým spôsobom ako to, čo víri v mysliach ľudí. Ľudstvo na krídlach dnešných novín. Chcem, aby ste si uvedomili, že ide o vážnu vec. Preto som si dovoľil pripojiť tieto pozorovania k tomu, čo som povedal dnes a včera v súvislosti s veľkými tajomstvami existencie, ako je pozemský rok človeka a možnosť vidieť Svetlo človekom Svetlom.